

## SYLLABUS

**1. Puni naziv nastavnog predmeta:**

Fizička geografija

**2. Skraćeni naziv nastavnog predmeta / šifra:****3. Ciklus studija:**

1

**4. Bodovna vrijednost ECTS:**

7

**5. Status nastavnog predmeta:** Obavezni  Izborni**6. Preduslovi za polaganje nastavnog predmeta:**

Nema

**7. Ograničenja pristupa:**

Studenti studijskog programa Turizmologija

**8. Trajanje / semestar:**

1

1

**9. Sedmični broj kontakt sati:**

9.1. Predavanja:

3

9.2. Auditorne vježbe:

1

9.3. Laboratorijske / praktične vježbe:

1

**10. Fakultet:**

Prirodno-matematički fakultet

**11. Odsjek / Studijski program:**

Geografija/Turizmologija

**12. Odgovorni nastavnik:**

Dr. sc. Alen Lepirica, vanr. prof.

**13. E-mail nastavnika:**

alen.lepirica@untz.ba

**14. Web stranica:**

www.unitz.ba

**15. Ciljevi nastavnog predmeta:**

Ciljevi nastavnog predmeta su:

- utvrditi mjesto i ulogu fizičke geografije i njenih naučnih disciplina u sistemu geografskih nauka i nauka općenito;
- usvojiti pojmovno-terminološki sistem, osnovne definicije i temeljne teorije fizičke geografije i njenih disciplina;
- razviti svijest o značaju prirode za ljudsko društvo i uticaju fizičkogeografskih faktora na razmeštaj stanovništva i privredne aktivnosti;
- usvajanje pojmova iz kosmičkog prostora i predstavljanje Zemlje u njemu, kao i uticaja Sunca na našu planetu;
- definisanje osnovnih procesa, pojava i oblika u prirodnim sferama Zemlje i objašnjenje zonalnosti;
- Analiza reljefa, klime, hidrografije, tla i vegetacije, njihove interakcije i značaj za ekosisteme.

**16. Ishodi učenja:**

Nakon odslušanog predmeta i položenog ispita studenti će:

- razumijeti i interpretirati mjesto i ulogu fizičke geografije i njenih naučnih disciplina u sistemu geografskih nauka i nauka općenito;
- poznavati i razumijeti pojmovno-terminološki sistem, osnovne definicije i temeljne teorije fizičke geografije i njenih disciplina;
- razumijeti i interpretirati uzročno-posljedične odnose prirodnih faktora na Zemlji;
- razumijeti geomorfološke procese, faktore, endo i egzodinamiku reljefa Zemlje;
- analizirati osnovnu reljefnu strukturu područja;
- razumijeti i interpretirati osnovna znanja o zračnom omotaču Zemlje i fizičkim procesima i pojavama u atmosferi;
- razumijeti i analizirati osnovne klimatske elemente, principe njihovog djelovanja, međusobnu povezanost, te raspodjelu na Zemlji;
- analizirati vodu kao fizičkogeografski element i tumačiti njen značaj u geosistemima;
- razumijeti i tumačiti površinske pojavne oblike vode na kopnu, njihovu genezu i osnovne odlike, te Svjetski okean;
- shvatiti procese, postanak i evoluciju zemljišta, njegova svojstva, klasifikaciju i zakonitosti razmještaja;
- razumijeti nastanak i razvoj biosfere, uticaj ekoloških faktora (biotičkih i abiotičkih), te geografski razmještaj i bitne karakteristike biogeografskih oblasti na Zemlji.

**17. Indikativni sadržaj nastavnog predmeta:**

1. Uvod u predmet; Predmet proučavanja, razvoj, podjela i istraživačke metode u fizičkoj geografiji;
2. Položaj Zemlje u sunčevom sistemu;
3. Oblik i dimenzije Zemlje;
4. Geologija: Geotektonika, Mineralogija i petrografija, Geohronologija,
5. Reljef: Tektonska geomorfologija;
6. Erozivna geomorfologija;
7. Atmosfera: Fizičke osobine atmosfere;
8. Klima i klimatski elementi;
9. Voda: Svjetski okean;
10. Rijeke; Podzemne vode; Lednici i jezera;
11. Korišćenje i zaštita vodnih resursa;
12. Tlo: Faktori stvaranja tla, Procesi stvaranja tla;
13. Pedogeografska diferencijacija i klasifikacija;
14. Živi svijet: Faktori i zakonitosti razmještaja osnovnih vegetacijskih tipova (bioma) na Zemlji;
15. Osnovi zaštite flore i faune.

**18. Metode učenja:**

Planirane su sljedeće aktivnosti uspješnog učenja: konkretno iskustvo, posmatranje i promišljanje, stvaranje apstraktnih koncepata i aktivno eksperimentisanje.

Kao stilovi učenja preferiraju se: vizuelni stil, auditivni, verbalni, kinestetički, logički, društveni i samostalni.

U cilju efikasnog izvođenja nastave, postizanja ishoda učenja i kompetencija studenata, planirane su sljedeće metode uspješnog učenja: Metoda usmenog izlaganja, metoda demonstracije i ilustracije, metoda razgovora u obliku pitanja i odgovora ili u obliku rasprave, tekstualna metoda i metoda praktičnog rada.

Predavanja se uglavnom izvode frontalnim oblikom rada uz upotrebu multimedijalnih sredstava, tehnika aktivnog učenja, uz aktivno učešće i diskusije studenata.

Auditorne i praktične vježbe uključuju: frontalni rad, rad u grupama i parovima, individualni rad, te rad na terenu. Priprema i izlaganje grupnih i individualnih seminarskih radova.

**19. Objašnjenje o provjeri znanja:**

Ocjena na ispitu zasnovana je na ukupnom broju bodova koje je student stekao ispunjavanjem predispitnih obaveza i polaganjem završnog ispita, a prema kvalitetu stečenih znanja i vještina, i sadrži maksimalno 100 bodova (Odjeljak 20.)

Za prisustvo na predavanjima i vježbama u toku semestra student može ostvariti od 0 do 5 bodova. Maksimalan broj od 5 bodova dobivaju studenti koji nisu ili su jednom izostali, 4 boda dobivaju studenti koji su izostali 2 puta, 3 boda studenti koji su izostali 3 puta, a studenti koji su izostali više od tri puta ostvaruju 0 bodova.

Za kontinuiranu aktivnost na predavanjima i vježbama u toku semestra student može ostvariti od 0 do 5 bodova.

Aktivnost studenta se vrednuje njegovim angažmanom u nastavnom procesu (predavanjima i vježbama).

Nakon polovine semestra studenti pismeno polažu test (prvi parcijalni/međuispit) koji obuhvata do tada obrađeni nastavni sadržaj sa predavanja i vježbi.

Test se sastoji od pitanja i zadataka višestrukog izbora, jednostavnog prisjećanja ili esejskih pitanja. Svaki tačan odgovor boduje se sa 1 bodom, odnosno, student na prvom međuispitu može ostvariti maksimalno 15 bodova. Nakon završetka semestra studenti pismeno polažu test (drugi parcijalni/međuispit) koji obuhvata obrađeni nastavni sadržaj sa predavanja i vježbi iz drugog dijela semestra. Test se sastoji od istog tipa pitanja i zadataka kao i prvi parcijalni ispit. Odgovori se boduju na identičan način kao na prvom parcijalnom ispitu. Student na drugom međuispitu može ostvariti maksimalno 15 bodova. Oba testa polažu svi studenti na predmetu istovremeno čime se postiže ujednačenost nivoa znanja koje se testira, kao i uslovi pod kojima student polaže ispit. Test se smatra položenim ukoliko student natpolovično odgovori na sva postavljena pitanja.

Ukupan broj bodova koji student može postići kroz navedeno testiranje je 30.

U sklopu predispitnih obaveza studenti su dužni izraditi individualni ili grupni seminarski rad koji će obuhvatiti određenu tematiku iz sadržaja nastavnog predmeta. Seminarski rad se u pisanoj formi predaje predmetnom nastavniku na pregled i ocjenu, a zatim se prezentira usmeno na vježbama. Za urađeni i prezentirani seminarski rad student može ostvariti od 0 do 10 bodova.

Završni ispit se obavlja usmenom ili pismenom provjerom znanja. Provjera obuhvata cjelokupan nastavni sadržaj predavanja i vježbi. Ovom provjerom znanja student može maksimalno ostvariti 50 bodova. Na završnom ispitu student odgovara na pitanja usmenim odgovorom ili testom iz programskog sadržaja nastavnog predmeta, teoretskog karaktera. Završni ispit se može položiti ukoliko student natpolovično odgovori na sva postavljena pitanja. Da bi student položio predmet mora ostvariti minimalno 54 boda. Način polaganja popravnog i dodatnog popravnog ispita identičan je načinu polaganja završnog ispita.

**20. Težinski faktor provjere:**

Ocjena na ispitu sadrži maksimalno 100 bodova, te se utvrđuje prema sljedećoj skali:

Kriterij	Broj bodova	Osvojen broj bodova	Ocjena	ECTS ocjena
Urednost pohađanja nastave	0-5	< 54	5	F
Aktivnost na nastavi	0-5	54 - 64	6	E
Testovi tokom nastave	0-30	65 - 74	7	D
Seminarski (praktični rad) rad	0-10	75 - 84	8	C
Završni ispit	25-50	85 - 94	9	B
Ukupno	25-100	95 - 100	10	A

**21. Osnovna literatura:**

Ahmetbegović, S., et al. (2017): Pedogeografija, Off-set Tuzla, Tuzla.  
 Barry, R., Chorley, R. (2003). Atmosphere: Weather and Climate. London: Routledge.  
 Dukić, D., Gavrilović, Lj. (2006). Hidrologija: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd.  
 Getis, A., Getis, J., Fellmann, J. D., (2008). Introduction to Geography. London: McGraw-Hill International Editi  
 Gomez, B., Jones, J. P. (2010). Research Methods in Geography: A Critical Introduction, Blackwell Publishing Ltd.,  
 Hugget, R.J. (2011). Fundamentals of Geomorphology. Third edition, Routledge, London and New York.  
 Janković, M., Atanacković, B.: Biogeografija s pedologijom, Geografski fakultet, Beograd, 1999.  
 Marsh, W., Kaufman, M. (2013). Physical Geography. Camb. Cambridge University Press.  
 Reynolds J. S., et al. (2015): Exploring physical geography. New York: McGraw-Hill Education.  
 Strahler, A. (2011): Introducing Physical Geography, Fifth Edition, John Wiley & Sons, Inc., Boston University.

**22. Internet web reference:**

World Tourism Organisation - UNWTO, [www.e-unwto.org](http://www.e-unwto.org)  
 World Travel and Tourism Council - WTTC, [www.wttc.org](http://www.wttc.org)  
 UNESCO World Heritage Centre, [whc.unesco.org](http://whc.unesco.org)  
 Federalno ministarstvo okoliša i turizma, [www.fmoit.gov.ba](http://www.fmoit.gov.ba)  
 Republički zavod za statistiku RS, [www.rzs.rs.ba](http://www.rzs.rs.ba)

**23. U primjeni od akademske godine:**

2022/2023.

**24. Usvojen na sjednici NNV/UNV:**

27.09.2022